

Prosulfocarb-handlingsplan 2018

Tiltag til forebyggelse af afdrift og fordampning af prosulfocarb og efterfølgende afsætning på kernefrugt eller andre afgrøder, hvori prosulfocarb ikke er godkendt.

Indledning

I de senere år er der gjort et antal fund af aktivstoffet prosulfocarb på f.eks. frugt og grønsager. Dette er et problem både for økologiske og konventionelle producenter, idet rester af prosulfocarb ikke må kunne detekteres i økologiske afgrøder eller i afgrøder, hvor prosulfocarb ikke er godkendt.

I 2014 til 2017 er der udarbejdet og gennemført tre omfattende handlingsplaner af SEGES og Syngenta Nordics A/S. Handlingsplanerne har været støttet af Globachem. Initiativerne blev gennemført for at sikre, at danske landmænd, der bruger prosulfocarb til ukrudtsbekæmpelse i vintersæd, ikke forårsager restkoncentrationsproblemer for producenter af økologiske og konventionelle produkter (især æbler, men også anden frugt og grønt).

Tidligere planers gennemførelse

De planlagte aktioner i handlingsplanerne 2014 til 2017 er gennemført som aftalt, og alle de gennemførte tiltag vil ikke blive opremset her. Der henvises til de tidligere gennemførte handlingsplaner. Dog måtte et i efteråret 2015 planlagt kursus for maskinhandlere aflyses pga. for få tilmeldte.

SEGES, Syngenta og Globachem vurderer, at alle de gennemførte handlingsplaner har været succeser. Danske landmænd har generelt forstået problemstillingen og har været dygtige til at anvende prosulfocarb-produkter på den rigtige måde i efterårene 2014 til 2017.

Via indlæg ved møder landet over har Syngenta og SEGES haft det klare indtryk, at problemstillingen tages meget alvorligt blandt alle relevante aktører, og at planteavlskonsulenter og landmænd har fokus på de mulige tiltag.

Således er fundfrekvenserne for prosulfocarb reduceret kraftigt, og antallet af positive fund har i 2014 til 2017 været meget lave i lyset af, at der er lavet flere analyser for prosulfocarb i frugt og grønt end nogensinde før.

Resultat af handlingsplanen 2017-18

SEGES og Syngenta gennemførte 1. august 2018 et opfølgings- og evalueringsmøde vedr. den gennemførte handlingsplan.

Fra den senest afsluttede sæson 2017-2018 har SEGES, Syngenta og Globachem kendskab til et enkelt dokumenteret fund. Der er ifølge SEGES' oplysninger tale om et fund på grønkål, solgt i en gårdbutik. Det har desværre ikke været muligt at efterforske mulige årsager til dette fund.

Det er både SEGES og Syngentas opfattelse, at der i perioden 2014 til 2018 er lavet langt flere analyser for prosulfocarb end tidligere år, og i det lys er der tale om en meget lav frekvens af fund over de seneste år.

I efteråret 2017 var der usædvanligt våde vejrforhold i efteråret, som dels betød, at der ikke blev etableret så stort et areal med vintersæd som normalt, og dels betød det, at en forholdsvis stor andel af den vintersæd, som blev etableret, blev sået sent med sen eller slet ingen anvendelse af prosulfocarb-holdige midler som resultat.

Aarhus Universitet er ifølge det oplyste ved at færdiggøre et forskningsprojekt med henblik på at få en bedre forståelse af afdrift og fordampning af prosulfocarb. Der foreligger endnu ikke en slutrapport fra dette projekt, men når den foreligger, vil SEGES og Syngenta vurdere mulighederne for, at de umiddelbart kan implementeres i planen.

Fortsat behov for en handlingsplan i 2018-19?

Enhver restkoncentration af prosulfocarb i afgrøder, hvor produktet ikke er godkendt, er naturligvis uønsket, og handlingsplanerne er et værktøj til at undgå denne problematik. Miljøstyrelsen har tilkendegivet, at man ikke betragter de tidligere års fund af prosulfocarb som miljø- eller sundhedsmæssigt problematiske, og derfor har handlingsplanerne 2014-17 været frivillige. Opbakningen blandt landmænd og andre relevante aktører har været stor, men det er nødvendigt med fortsat fokus på problematikken, således at anbefalingerne ved sprøjtning bliver en uomtvistelig del af den normale praksis. Desuden er der i 2017 trådt nye regler i kraft, som betyder at der ved sprøjtning med prosulfocarb-holdige midler skal anvendes afdriftsreducerende udstyr, som sikrer mindst 75% afdriftsreduktion. Der har været stor interesse for at udskifte dyser mv., så disse regler kan overholdes, og rådgivningsmæssigt har anbefalingen været at benytte udstyr med 90% afdriftsreduktion.

For at sikre, at succes og opmærksomheden fra landmændenes side fastholdes fremover, og restgruppen, der endnu ikke har fået implementeret den nødvendige praksis, vurderer SEGES, Syngenta og Globachem, at der også er behov for en handlingsplan for 2018, hvor indsatsen fokuseres på nogle færre budskaber end tidligere år. Der er således mellem Syngenta, Globachem og SEGES aftalt en række konkrete tiltag som opfølgning i 2018. Tiltagene er beskrevet nedenfor.

Overordnet fokus for handlingsplanen i 2018

På baggrund af vurdering af de hidtidige fund af prosulfocarb i Danmark og udlandet er SEGES, Syngenta og Globachem enige om at fastholde nogle af de fokuspunkter, der har været gældende i de tidligere år:

- Kontaminering af frugt og grønt med prosulfocarb sker altovervejende via afdrift; ved at dråber under og efter sprøjtning direkte driver fra den sprøjtede vintersædsmark til arealet med frugt og grønt. Som følge heraf vil fokus for aktiviteterne i 2018 fortsat være afdriftsreduktion.
- Afsætning af prosulfocarb via fordampning fra jord og planter og efterfølgende afsætning med regn er også en mulig kontamineringsvej, men baseret på målinger fra AU's overvågning af deposition via nedbør i Danmark er det ikke sandsynligt, at dette kan lede til kontaminering af frugt over detektionsgrænsen.
- **Det kan ikke udelukkes, at der lokalt mellem sprøjtede vintersædsmarker og plantager kan ske en større deposition via nedbørshændelser, men der mangler data herfor. Derfor er SEGES, Syngenta og Globachem enige om at anbefale en større nabodialog mellem landmænd og producenter af frugt og grønt, således at sprøjtninger med prosulfocarb så vidt muligt udføres efter, at frugt og grønsager er høstet, og/eller at der holdes en god afstand mellem arealer, der**

sprøjtes med prosulfocarb, og frugt- eller grøntsagsarealer. Et middel til at fremme nabodialogen vil være en kortlægning af de arealer, som der skal vises særlige hensyn over for samt 'push-beskeder' til landmænd, som har følsomme arealer inden for 1000 meter fra deres egne marker.

- Reglerne for anvendelse af afdriftsreducerende sprøjteteknik ved sprøjtning langs vandmiljø og §3-arealer betyder, at landmænd har en tilskyndelse til med hensigtsmæssig sprøjteteknik at behandle en større del af markfladen optimalt, samtidig med at afdrift til vandmiljøet og til følsom natur forebygges. Mange har allerede monteret dyser klassificeret til 90% afdriftsreduktion på deres sprøjter, men der er behov for at få de sidste landmænd med.

Syngenta, Globachem og SEGES er enige om ved enhver lejlighed i 2018 at forfølge ovennævnte hovedtiltag, altså **korrekt dysevalg/sprøjteteknik med 90% afdriftsreduktion, valg af sprøjtetidspunkt på dagen og nabohensyn/dialog**. En stor del af successen af handlingsplanerne 2016-17 skyldes tiltaget om nabohensyn/dialog, som er blevet positivt modtaget af alle relevante aktører, og derfor vil der i 2018 fortsat blive sat fokus på dette.

Allerede gennemførte tiltag i 2018

En række tiltag i denne nye handlingsplan er allerede gennemført i løbet af vinteren/foråret 2017:

- Sprøjtning med prosulfocarb er blevet dækket på SEGES' vintermøder (Seminarer om Planteværn) for planteavlskonsulenterne i januar/februar 2017.
- Sprøjteteknik ved udsprøjtning af prosulfocarb er blevet omtalt på alle møder med rådgivere og landmænd, hvor Syngenta har deltaget i det tidlige forår 2018.
- SEGES har orienteret om korrekt sprøjteteknik og andre afdriftsreducerende tiltag på gennemførte møder med landmænd og rådgivere i foråret 2018, og en pjece med titlen "Maksimal effekt og minimal afdrift" er med støtte fra Miljøstyrelsen revideret og udsendt til alle rådgivningscenter i Danmark såvel som andre aktører inden for plantebeskyttelse. Budskaberne i denne pjece understøtter i stort omfang fokuspunkterne i denne handlingsplan.
- SEGES er medansøger på et projekt under 'Partnerskab for præcisionssprøjtning', hvor der vil blive kontakt til maskinhandlere og synssteder for marksprøjter mhp. at sikre en god og ensartet vejledning vedr. dysevalg og sprøjteteknik.

Kommende tiltag 2018

Der planlægges endvidere en række tiltag fremadrettet. En målrettet fokus på kommunikation fra SEGES, Syngenta og Globachem skal sikre, at kampagnens budskaber let forstås af alle avlere. I skrivende stund planlægges følgende tiltag, men flere kan komme til i løbet af sensommeren/efteråret:

- SEGES vil omtale problematikken i "Plantenytt" om ukrudtsbekæmpelse i vintersæd, som bliver lagt på LandbrugsInfo.dk i august 2018.
- SEGES vil give en indgående gennemgang af emnet ved optaktmøder til efterårssæsonen, som planlægges afholdt lokalt på et antal rådgivningscentre i august 2018.
- SEGES vil opdatere de 3 inspirationsark og lægge dem ud på IPM-hjemmesiden www.dansk-ipm.dk. Inspirationsarkene er:
 - [Pas på afdrift af jordmidler, særligt prosulfocarb-midler.](#)
 - [Minimér afdriften](#)

- [Vælg de rigtige sprøjtedyser](#)

Der var i efterårene 2016-17 stor interesse fra distributører/grovvarefirmaer for at trykke disse inspirationsark og uddele dem til kunder i forbindelse med levering af plantebeskyttelsesmidler. Dette søges gentaget i 2018.

- SEGES vil aktivt markedsføre de to instruktionsvideoer om god sprøjteteknik, herunder valg af optimale dyser til alm. hydrauliske marksprøjter, og med omtale af optimalt sprøjtetidspunkt (august-september 2018).
- SEGES vil fortsat markedsføre instruktionsvideoen om justering af Danfoil-sprøjter (luftsprøjter, der er almindelige på store brug og maskinstationer), med henblik på at forebygge afdrift (august-september 2018).
- SEGES kontakter Landbrugsavisen, Effektivt Landbrug og Månedsmagasinet Mark til med henblik på at få disse til at dække problemstillingen endnu en gang (september-primus oktober 2018).
- Syngenta og Globachem vil bede distributørerne være med til at give disse budskaber videre til landmændene, når de køber prosulfocarb (september-oktober 2018).
- Syngenta informerer aktivt omkring "Optimeret sprøjteteknik" med de vigtigste budskaber på markdage og andre arrangementer, hvor landmænd, konsulenter og distributører deltager forud for sprøjtesæsonen 2018 (august-september 2018).
- Syngenta laver en kampagne for 90% afdriftreducerende dyser, hvor 5-6 landmænd bruges som ambassadører på web, Facebook og andre medier for at sætte fokus på valg dyser med høj afdriftreduktion (august-september 2018).
- Syngenta laver en kampagne på Facebook, hvor der efterspørges erfaringer og anbefalinger til god sprøjteteknik. De bedste forslag får et sæt dyser med 90% afdriftreduktion.
- SEGES planlægger opfølgende kursus for maskinstationsejere og -ansatte. Det er oplagt, at problematikkerne vedr. afdrift fortsat bliver et vigtigt emne.
- SEGES vil fortsætte undersøgelsen af, om der kan informeres aktivt, når vejrudsigten melder om "uegnet vejr til sprøjtning med jordmidler". Dette kan evt. ske via lokale SMS-varslings-tjenester eller ved udsendelse af varsler via den populære FarmTracking app .
- SEGES vil igen i 2018 udarbejde et GIS-kort, som viser placeringen af alle avlere af frugt og grøntsager. Formålet er, at kortet kan bruges til øget nabodialog omkring ukrudtssprøjtning og høst af frugt og grønt. Planteavlskonsulenterne er ambassadører for vidensdeling blandt naboer til avlere af frugt og grøntsager (august-september 2018).
- Ovennævnte GIS-kort vil blive gjort tilgængeligt for de lokale rådgivningscentre i form af et GIS-tema til indlæsning i lokale GIS-programmer (august-september 2018).
- SEGES vil, når de nye materialer er produceret, lave en samlet og lettilgængelig oversigt over relevante kampagnematerialer, med henblik på at lette brugen af dokumenterne i den lokale rådgivning og af andre aktører. Der laves endvidere en "manual" for et rådgivningsbesøg, hvor der sættes fokus på korrekt sprøjteteknik og nabodialog (august-september 2018).
- SEGES vil fortsat opfordre til "Nabodialog" mellem landmænd og nærtliggende producenter at frugt og grønt med henblik på at opnå en fælles lokal forståelse af udfordringerne og gensidig orientering om sprøjte- og plukketidspunkter mv.
- **SEGES vil implementere en funktionalitet på landmandens startside, Landmand.dk, således at landmanden automatisk på et kort får vist marker med følsomme afgrøder inden for en afstand på 1000 meter fra landmandens egne marker.**
- SEGES vil sende handlingsplanen til Miljøstyrelsen til orientering.

- SEGES vil informere om handlingsplanen til Landbrug & Fødevarer.
- SEGES vil udsende denne handlingsplan til alle aktører, som deltog i et møde i Sorø i december 2013, og til andre interessenter, der har vist interesse for emnet med henblik på at drøfte tiltag til forebyggelse af fremtidige fund.
- SEGES vil informere om handlingsplanen på et kommende møde i Miljøstyrelsens dialogforum, hvor der også deltager repræsentanter fra Dansk Planteværn, grønne organisationer m.fl. (passende tidspunkt i løbet af efteråret 2018)
- SEGES vil informere om handlingsplanen på et kommende bestyrelsesmøde i Landbrug & Fødevarers Økologisektion (passende tidspunkt inden september 2018)

Som nævnt ovenfor bakker Globachem, der ligesom Syngenta er en væsentlig aktør på det danske marked for prosulfocarb, op om kampagnen.

København og Skejby, september 2018

Heike Köhler, direktør
For Syngenta Nordics A/S

Jens Elbæk, afdelingschef
For SEGES, PlantInnovation

Koen Quaghebeur
For Globachem NV